

A társadalom, amelyben élünk

A Magyar Szociológia Társaság Nagyalföldi Szakosztályának és a Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszékének rovata

Civil passzivitás Kárpátalján

A civil részvétel egyaránt lehetőség és kötelesség, emellett a demokrácia alapja és feltétele. A civil szektor pedig a társadalom kulcsfontosságú szereplője az állami és a gazdasági szféra mellett.

2016 tavaszán Kárpátalja három, magyarok által lakott településén végeztünk kutatást. A debreceni szociológus hallgatók összefogásával lebonyolított kérdőíves adatfelvételünk során minden gyermekes háztartásba eljutottunk. Összesen 139 család tagjaival beszélgettünk életkörülményeikről, s ezen belül a civil társadalomban való részvételükről. Elsősorban az érintett háztartások életszínvonalát, ezen belül pedig a gyermekszegénységet vizsgáltuk. Ehhez kapcsolódóan kérdeztünk rá a kárpátaljai magyar családok civil aktivitására is. Erre vonatkozóan rendkívül alacsony értékeket kaptunk – a megkérdezettek mindössze 53,5%-a tudta értelmezni azokat a kérdéseket, melyek a másoknak (rokonok, barátok, egyházi és helyi közösség, politikai párt) való segítség, vagy a helyi ügyekbe történő bekapcsolódás arányának mérésére szolgáltak. Ennek egyik legfontosabb oka, hogy a kárpátaljai falvakban élő népesség zárt, atomizált csoportokat alkot, a nyugati értelemben vett civil társadalomtól jóval fejletlenebb civil és állampolgári kultúrával rendelkezik. Az „állampolgár” és a „civil” fogalmakról még soha nem hallottak, ebből adódóan értelmezni sem tudják, különösen

a súlyosan deprivált státuszúak esetében jelent ez áthidalhatatlan akadályt (a megkérdezett gyermekek háztartásuk mindegyike szegénységben él, körükben legsúlyosabb helyzetben a depriváltak vannak, vagyis azok, akik nemcsak a jövedelemhiány miatt szegények, hanem a mindennapi fogyasztási szükségleteik egy részének kielégítetlensége miatt megfosztottak is). A válaszadók körében segítőként nemcsak a civil szerveződésekhez vagy politikai szervezetekhez kapcsolódás aránya rendkívül alacsony, de meglepően kevesen vannak azok is, akik az informális kapcsolataikban rokonok és barátok számára nyújtanak segítséget, illetve akik ennek köszönhetően maguk is várhatnak segítséget.

Eredményeink a kárpátaljai magyarság hátrányainak lényeges pontjára világítanak rá. A civil társadalomban való aktív részvétel, az ezzel járó jogok és lehetőségek kihasználása egyfajta előnyként jelenik meg az emberek életében, mely esélyt ad a közösség életébe történő bekapcsolódásra, az érdekvégyesítésre, a civil tevékenységgel járó előnyök kihasználására és végeredményben egy jobb élet elérésére. Éppen ezért azok, akik a „jó állampolgárt” jellemző tulajdonságokat, a segítségnyújtás relevanciáját nem tudják értelmezni, ennek esélyéből záródnak ki.

Paczári Viktória

Az online tér hatása a társkeresésre és a párkapcsolatokra

Az online tér terjedése a mindennapi életünk számos területére hatással van, behálózva kapcsolatainkat, munkánkat és szabadidőnket is. A párkapcsolatokat tekintve az online felületen számos társkereső oldallal találkozhatunk. Az új ismerkedési szinterek révén előtérbe került a „relationshopping” jelensége. A társkereső oldalak használói elsődlegesen külső tényezők alapján hoznak ítéletet a másik emberről, amelyet befolyásol a státuszszimbólumokon keresztül közvetített értékorientáltság is. Így az éppen „válogató” személyt nem csupán a szimpátia, hanem a képeken reprezentált „értékek” is befolyásolják a választás során. Az online kommunikáció is eltér a személyes beszélgetésektől mind a felmerülő témákat, mind az ismerkedés tempóját illetően. Fennáll a veszélye annak is, hogy a felhasználók fiktív tulajdonságokat közvetítenek akár a megjelenésükről, akár a személyiségjegyeikről. A lehetséges csatlakozások pedig hatással lehetnek az egyén későbbi párválasztására.

Az internetes közösségi oldalak dominanciájuk következtében az egymással szembeni új típusú bizalmatlanságoknak vagy akár féltékenységek kialakulásának az előszobájává is válhatnak a partnerek életében. Tari Annamária 2015-ös adatai alapján a főiskolai hallgatók 70%-a „nyomozott” már párja után, 14%-uk pedig naponta többször is megtette ezt. Feltehető a kérdés, hogy az online tér hatására a bizalom-bizalmatlanság kérdésköre milyen fokú változásokon megy át, és a felhasználók miért hagyják, hogy a „zöld szemű szörny” átvegye a hatalmat kapcsolatainkban?

Kukucska Zsuzsa

A csomag, amit cipelünk

A Szieszta Klub, a Magyar Szociológiai Társaság Nagyalföldi Szakosztályának társadalmi kérdésekről szóló előadás-sorozata november 9-én indult újtára, első előadója dr. Sik Endre szociológus volt, akivel az érdeklődők az idegenellenesség és a morális pánikgomb kérdéskörét járták körbe. Sik előadásában hangsúlyozta, hogy valamilyen formában mindenki idegenellenes, ez a csomag a szocializációval jár együtt, amely az előítéletes gondolkodás részeként is jelen van. A fő kérdés, hogy mihez kezdünk ezzel?

2015 szeptemberének végén épült fel a kerítés a menekültáramlat megakadályozására, majd ezt követően 2016 januárjában megnőtt az idegenellenesség hazánkban. Sik Endre elmondta, ennek erőssége csökkenhetne, ha a menekülteknek „arcuk lenne”, mert ebben az esetben az emberek mérlegelnének, viszont az említett esemény után „tömegben” kezdtek el róluk gondolkodni. A jelenséggel leginkább a közösségi média és a közmédia foglalkozott hangsúlyosan, amivel sikeresen megnyomták a morális pánikgombot.

Érdeemes még megemlíteni a néhány évvel ezelőtti pirézes kísérletként elhíresült felmérést. A TÁRKI kutatói arra voltak kíváncsiak, hogy a megkérdezettek mely etnikumú vagy kisebbséghez tartozó emberekkel előítéletesek leginkább. Az eredmény lesújtó: a magyarok többsége a pirézekkel szemben is előítéletes, akik valójában egy nem létező csoport, csak a kísérlet kedvéért emelték be a kutatásba.

Az előadás egyik legfontosabb üzenete, hogy a morális pánikgomb nem szelektál, a gyerekek világát is megmérgezi, ezért nagy felelősségünk van abban, hogyan nyilvánulunk meg a témáról előttük.

Bene Viktória